

СУСПІЛЬСТВО

Коротко про УПА. Сила, яка найдовше чинила опір

Радіо Свобода

14 жовтня 2026, 21:13

Вояки підрозділу «Леви» Української повстанської армії під час охорони з'їзду УГВР у липні 1944 року в селі Сприня на Львівщині

Українська повстанська армія (УПА) – військово-політичне формування, що діяло на території України в 1942–1956 роках. Головна мета УПА – створення незалежної Української держави. Днем заснування вважають 14 жовтня 1942 року.

Українська повстанська армія утворилася шляхом об'єднання розрізнених збройних груп націоналістів під керівництвом ОУН(б). **У 1944 році** в УПА вже нараховувалось приблизно 40 тисяч вояків.

УПА виступала за створення самостійної соборної Української держави, яка мала включати в себе всі етнічні українські землі.

Із травня по листопад 1943 року головним командиром УПА був **Дмитро Клячківський**, з 1944 по 1950 рік – **Роман Шухевич**, з 1950 по 1954 рік – **Василь Кук**.

Для УПА була характерна партизанська тактика, все озброєння було трофейним – німецьким, радянським, угорським та австрійським (ще з Першої світової війни). Окрім українців, у складі УПА воювали євреї, росіяни та бійці інших національностей.

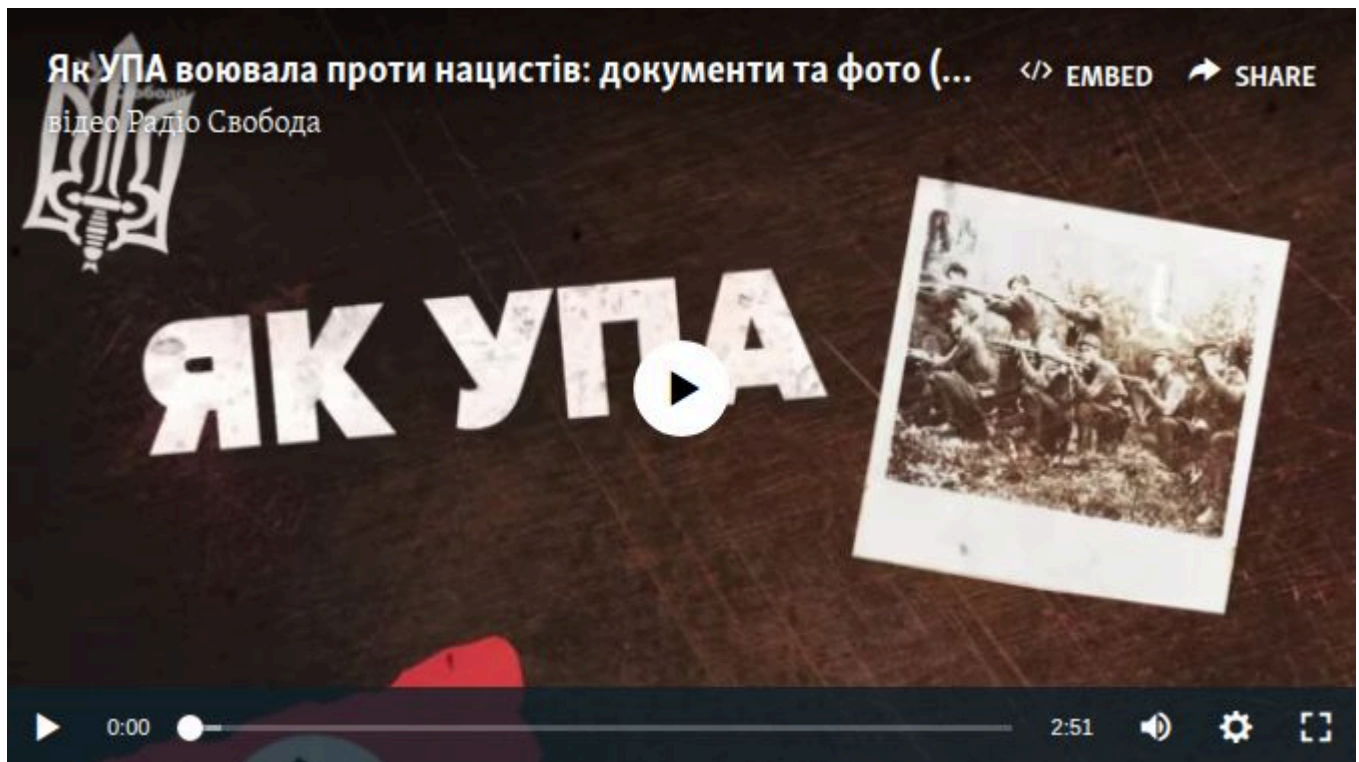
Навіть після Другої світової війни УПА продовжувала ввести збройний опір. Бійці переховувалися у лісах. Криївки слугували таємним укриттям. У них розміщувалися шпиталі, друкарні, склади зброї, провіанту і навіть радіостанції.

Одним із останніх боїв УПА з військами НКВС був бій із метою заблокувати радянські військові колони до Угорщини для придушення антикомуністичного повстання 1956 року. За іншими даними, останній бій УПА із НКВС був аж в 1967 році.

УПА воювала на два фронти – проти нацистської Німеччини і згодом проти радянської влади, а діяльність УПА визнавали антинімецьким повстанням німецькі окупаційні керівники, зокрема **Еріх Кох**.

Напади частин УПА на німецькі військові підрозділи, як впливає з німецьких документів, тривали до серпня 1944 року, про збройний конфлікт німців і УПА свідчать і звіти радянських партизанів.

Росія і Польща

Радянська пропаганда очорнює УПА як структуру, що співпрацювала з нацистською Німеччиною.

У Росії УПА визнали екстремістською організацією рішенням Верховного суду у 2014 році.

У Польщі теж переважає негативне ставлення до УПА. У 2016 році парламент Польщі **кваліфікував** дії солдатів УПА проти польського населення на Волині як геноцид.

*Радіо Свобода весь час тримає у своєму **фокусі** події на Волині під час Другої світової війни.*

На Волині тоді діяла не лише УПА, а й мережі й загони «Бульби»-Боровця, «мельниківців» та різних отаманів. Діяли також німецькі каральні частини та поліцаї, в лавах яких служили і українці, і поляки, – а також радянські партизани.

На основі документів СБУ встановлено, що в Західній Україні польські втрати становили 30 327 осіб та 240 знищених населених пунктів, а українські – 16 523 та 115 відповідно. Натомість Інститут національної пам'яті Польщі вважає, що УПА та інші загони націоналістів причетні до загибелі близько 100 тисяч поляків.

Усі президенти України, і чинний президент Володимир Зеленський, вшановували пам'ять жертв Волинської трагедії.

Але у червні 2026 року президент Польщі **Кароль Навроцький** ініціював внесення у порядок денний засідання капітули питання про позбавлення президента України **Володимира Зеленського** ордена Білого Орла, яким він був удостоєний у квітні 2023 року. Причиною стало те, що Володимир Зеленський присвоїв підрозділу ЗСУ найменування «імені Героїв УПА». А польські політики заявляли, що будуть блокувати вступ України в ЄС.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Радянський слід у Волинській трагедії: СЗР передала історикам нові архівні документи

Ставлення до УПА в Україні

Ставлення до УПА в українському суспільстві після здобуття Україною незалежності змінювалося по мірі відновлення історичної пам'яті: від переважного несприйняття в рамках радянського світогляду до визнання того факту, що вони боролися на два фронти за незалежність України.

Із 2015 року вояки УПА мають статус борців за незалежність України у ХХ столітті. У 2018 року Верховна Рада [ухвалила](#) закон, що надає солдатам УПА статус учасників бойових дій.

З початком повномасштабної війни Росії проти України розуміння мети УПА ще більше зміцнилося. Згідно з [соціопитуванням](#), проведеним восени 2023 року, для понад двох-третин населення України УПА стала символом захисту незалежності.

Дивіться: [Світлини та документи УПА з розсекречених архівів СБУ](#)

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Остання смертна кара воїна УПА перед здобуттям Україною незалежності: що відомо

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Не лише Польща й Україна: що європейський досвід говорить про війни пам'яті

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Український націоналізм, ОУН, УПА. Героїзація чи демонізація? Розмова з канадським науковцем

Політика

Суспільство

Важливе на Свободі

Інформаційна війна

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.